

Armoede in Beesel

*Rekenkamercommissie Beesel
donderdag 10 oktober 2019
Han Julicher*

Armoede in Beesel

Armoedebeleid en stille armoede

Onderzoeksvraag

Is het (armoede-)beleid effectief en doelmatig?

Dit mede in het licht van de ambitie om via 'samenkracht' te komen tot een 'inclusieve gemeenschap', hieronder verstaan we een gemeenschap waarin iedereen tot zijn recht komt en meedoet.

Proces

Scope van het onderzoek

Armoede in Beesel

Wat is armoede?

Volgens het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP), zijn mensen arm wanneer ze gedurende langere tijd niet de middelen hebben om te kunnen beschikken over de

goederen en voorzieningen die in hun samenleving als minimaal noodzakelijk gelden. Daaronder ook begrepen het geen toegang hebben tot secundaire levensbehoeften zoals de aanschaf van luxe goederen, het maken van reizen en het deelnemen aan onderwijs, sport en andere sociale activiteiten.

Armoede in Beesel

20%?

(1150) van de Beeselse huishoudens volgens inschatting op basis van de burgerpeiling in aanmerking voor ondersteuning, op basis van het gemeentelijk minimabeleid. Dit lijkt echter een te hoog getal (8% in Nederland).

5,75%

van de kinderen in Beesel leeft in armoede. 6,58% in Nederland.

Instrumenten gemeente

Bijzondere bijstand (noodzaak)

Een bijdrage voor noodzakelijke kosten voor mensen met een laag inkomen die door bijzondere omstandigheden kosten maken die zij niet zelf kunnen betalen. Bijvoorbeeld:

Verhuizing

Onvoorziene calamiteiten

Kapotte wasmachine

Medicijnen

188

Huishoudens hebben in 2018 één of meer betalingen ontvangen voor bijzondere bijstand. Daarmee is 40% van de doelgroep van huishoudens bereikt.

Minimabeleid (deelname)

Een bijdrage voor maatschappelijke participatie. Een bijdrage voor bijvoorbeeld:

Lidmaatschap bibliotheek

Lidmaatschap sportclub

Minimapas

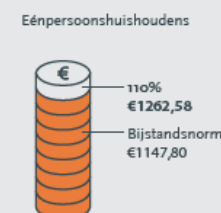
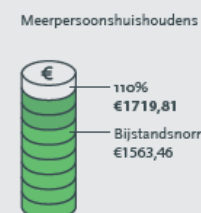
Inkomensondersteunende voorzieningen, o.a. kwietschelden belasting

68

Huishoudens hebben in 2018 één of meer betalingen ontvangen vanuit het minimabeleid. Daarmee is 15% van de doelgroep van huishoudens bereikt.

Normering minimabeleid

De gemeente Beesel hanteert in haar (huidige) minimabeleid als bovengrens 110% van de bijstandsnorm.

Stichting Leergeld Beesel

dhr. XXXXX

Armoede in Beesel

*Rekenkamercommissie Beesel
donderdag 10 oktober 2019
Han Julicher*

Proces

1.

Onderzoeksprogramma
en selectie onderzoek

2.

Oriëntatie op en
start van het
onderzoek

3.

Uitvoering
onderzoek

4.

Concept rapport en
bestuurlijk hoor
en wederhoor

5.

Eindrapport

Onderzoeksvraag:

Is het (armoede-)beleid effectief en doelmatig?

Dit mede in het licht van de ambitie om via 'samenkracht' te komen tot een 'inclusieve gemeenschap', i.c. een gemeenschap waarin iedereen tot zijn recht komt en meedoet.

Vertaling naar normenkader

- *Beleid (is het beleid helder gedefinieerd?)*
- *Uitvoering (is de uitvoering helder en meetbaar?)*
- *Controle (is er toezicht op de uitvoering?)*
- *Doeltreffendheid (levert het op wat bedoeld is?)*
- *Doelmatigheid (worden de middelen efficiënt ingezet?)*

Onderdeel	Norm	Onderdeel	Norm
Beleid	a. Er zijn helder geformuleerde doelen (effecten) en resultaten vastgesteld ten aanzien van de bestrijding van armoede en stille armoede; b. Er is helder gedefinieerd wat in de Beeselse context de definities zijn van 'samenkracht' en 'inclusieve gemeenschap' en in hoeverre deze een bijdrage leveren aan de bestrijding van (stille) armoede.	Controle/ toezicht	a. Intern is er sprake van (de inrichting van) ambtelijk en bestuurlijk toezicht op de naleving van de uitvoering; b. De gemeenteraad is in staat (gesteld) om de uitvoering van het beleid en het resultaat daarvan te controleren.
Uitvoering	a. De uitvoering is binnen de organisatie helder en eenduidig belegd; b. Het door de raad vastgestelde beleid wordt (meetbaar) daadwerkelijk uitgevoerd; c. Er wordt concreet invulling gegeven aan het in beeld brengen van 'iedere' kwetsbare inwoner, met name zij die mogelijk te maken hebben met stille armoede.	Doeltreffendheid	a. De door de raad vastgestelde ambities worden concreet gehaald; b. Specifiek ten aanzien van 'stille armoede': 'Samenkracht' en 'inclusieve gemeenschap' dragen (meetbaar/ navolgbaar) bij aan de vermindering van (stille) armoede.
		Doelmatigheid	a. Er is sprake van een balans tussen de ingezette middelen (en lasten) en resultaten.

Wat is armoede?

Mensen zijn arm wanneer ze gedurende langere tijd niet de middelen hebben om te kunnen beschikken over de goederen en voorzieningen die in hun samenleving als minimaal noodzakelijk gelden (SCP).

Armoede in Beesel: context

20%?

(1150) van de Beeselse **huishoudens** volgens inschatting op basis van de burgerpeiling in aanmerking voor ondersteuning, op basis van het gemeentelijk minimabeleid. Dit lijkt echter een te hoog getal (**8%** in Nederland).

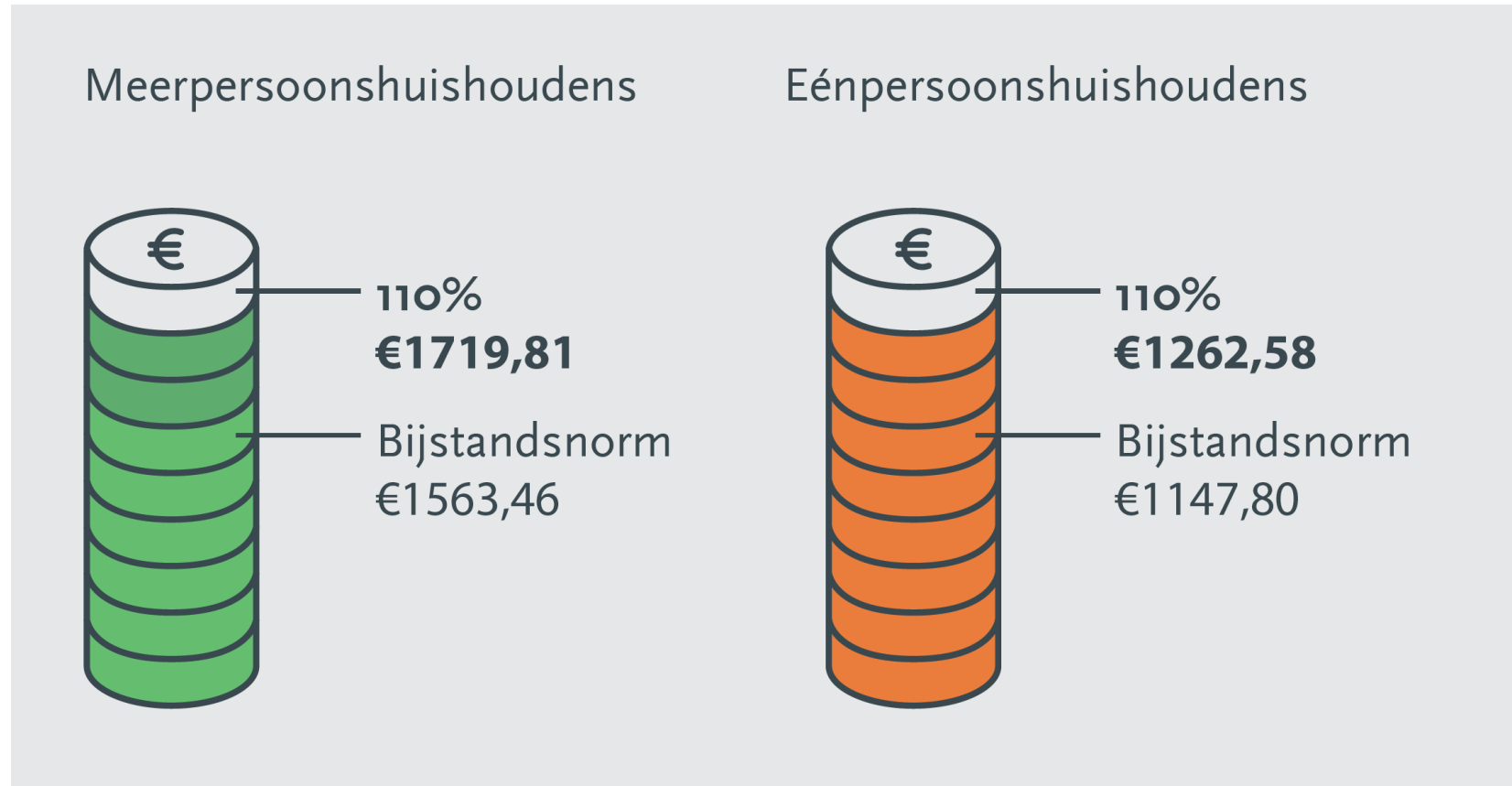
Armoede in Beesel: context

5,75%

van de kinderen in
Beesel leeft in
armoede.

6,58% in Nederland.

Beleid: waar ligt de armoedegrens

Beleid: bijzondere bijstand (noodzaak)

Een bijdrage voor noodzakelijke kosten voor mensen met een laag inkomen die door bijzondere omstandigheden kosten maken die zij niet zelf kunnen betalen. Bijvoorbeeld:

Verhuizing

Onvoorziene calamiteiten

Kapotte
wasmachine

Medicijnen

Beleid: minimabeleid (deelname)

Bijdrage voor maatschappelijke participatie. Een bijdrage voor bijvoorbeeld:

Lidmaatschap
bibliotheek

Lidmaatschap
sportclub

Minimapas

Inkomensondersteunende
voorzieningen, o.a.
kijtschelden belasting

Beleid: beleidskaders

- Beleidsregels bijzondere bijstand (2004)
- Nota minimumbeleid (2007)
- Verordening studietoelage (2017)
- Ambitiedocument Samen aan de slag (2017)
- Toekomstvisie Blij in Beesel (2018)

Beleid: wat valt op?

- Onduidelijk is wie wat heeft vastgesteld
- Geen concrete effecten beschreven van het beleid
- Het ontbreekt aan toelichting van de thema's 'samenkracht' of inclusieve gemeenschap in 'Beeselse' context
- Er wordt veel van de gemeenschap zelf verwacht

Beleid: minimabeleid in voorbereiding

- Heel armoedebeleid wordt ondergebracht in één document
- Koppelingen met ander sociaal domein beleid ontbreken nog
- In beeld brengen van de belangrijkste wijzingen
- Breng budgettaire gevolgen in beeld

Uitvoering

Uitvoering

- De gemiddelde uitgaven per huishouden zijn in 2018 vergelijkbaar met de negen andere gemeenten in benchmark
- Geen vastgestelde werkinstructie aangetroffen om de vertaalslag te maken tussen formele regelingen en de praktijk
- Effectiviteit ook meten aan het werkelijke bereik

Uitvoering: bijzondere bijstand (noodzaak)

188

Huishoudens (bereik: 40%) hebben in 2018 één of meer betalingen ontvangen voor bijzondere bijstand.

Uitvoering: minimabeleid (deelnemen)

68

Huishoudens (bereik: 15%) hebben in 2018 één of meer betalingen ontvangen vanuit het minimabeleid.

Uitvoering: bereik

- Bereik lijkt opvallend laag
- Geen document gevonden of rapportage die aangeeft hoe iedere kwetsbare inwoner in beeld wordt gebracht.

Controle: instrumenten

- Programmabegroting 2019-2022
 - Programmarekening 2018
 - P&C -> Bestuursrapportages
 - Agenda raad en commissieleden
-
- Nauwelijks documenten waarin werd verwezen naar het armoede of minimabeleid.

Clïëntervaringsonderzoek WMO, Jeugd en participatieweg

- Een ruime meerderheid is tevreden over het aangeboden aanbod aan hulp

Doeltreffendheid

- Er zijn geen doelen bepaald of beoogde resultaten beschreven
- Beoogd bereik is niet bepaald

Doelmatigheid

- Kosten bijzondere bijstand zijn vergelijkbaar met groep in benchmark

Conclusies

Wat gaat goed?

Wat kan beter?

Onderzoeksvraag:

Is het (armoede-)beleid effectief en doelmatig? Dit mede in het licht van de ambitie om via 'samenkracht' te komen tot een 'inclusieve gemeenschap', i.c. een gemeenschap waarin iedereen tot zijn recht komt en meedoet.

Conclusie

- het bestaande armoedebelid is (nog) onvoldoende helder geformuleerde doelen zijn opgenomen op basis waarvan de gemeenteraad kan beoordelen in hoeverre het lokaal armoedebelid effectief is.
- het is niet zichtbaar in hoeverre de ambities op het gebied van samenkracht en inclusieve gemeenschap een concrete (meetbare) bijdrage leveren aan het terugdringen van (stille) armoede.

Conclusies: beleid

- Ontbreekt aan heldere doelstellingen t.a.v. de te verwachten effecten armoede en 'samenkracht'
- Ontbreekt aan geïntegreerd sociaal beleid
- Nieuw beleid verdient een goede inhoudelijke analyse zodat kan worden getoetst of het nieuwe beleid hierop aansluit

Conclusies: uitvoering

- Beleid en uitvoering zijn eenduidig belegd en informatie is toegankelijk
- Het is niet duidelijk op welke wijze er navolgbaar met het instrumentarium invulling wordt gegeven aan het beleid
- Het concrete bereik van het armoedebelaid is laag
- Het is niet duidelijk op welke wijze en resultaat er invulling wordt gegeven aan het beeld brengen van en bieden van hulp aan iedere kwetsbare inwoner.

Conclusies: controle

- Een ruime meerderheid van degenen die een beroep doen op ondersteuning zijn tevreden over het resultaat
- Er is geen informatie aangetroffen op basis waarvan de gemeenteraad inzage heeft gehad in de beleidsuitvoering

Conclusies: doeltreffendheid

- Het bepalen van de (mate van) doeltreffendheid is omwille van het ontbreken van duidelijke doelen en te behalen resultaten niet mogelijk

Conclusies: doelmatigheid

- De gemeentelijke uitgaven aan bijzondere bijstand per huishouden zijn vergelijkbaar met andere (vergelijkbare) gemeenten.

Aanbevelingen

Aanbevelingen

- Aandacht bij nieuw beleid voor een heldere en eenduidige formulering van doelstellingen, effecten, activiteiten en resultaten.
- Ga bij nieuw beleid uit van de inhoudelijke opgave en niet van de (hoeveelheid) middelen.
- Breng het lokaal sociaal beleid, inclusief middelen in onderlinge samenhang in beeld;

Aanbevelingen

- Begin met een goede analyse. Onderbouw beleidswijzigingen in het nieuwe conceptbeleid.
- Draag het college op om in werkinstructies vast te leggen op welke wijze er navolgbaar in de uitvoering wordt gegeven aan het armoedebeleid.
- Vergroot de aandacht voor de mogelijkheden die huishoudens hebben om gebruik te maken van de mogelijkheden die het armoedebeleid biedt;

Aanbevelingen

- Bepaal (meetbaar) concreet hoe en op welke wijze u 'iedere kwetsbare inwoner' in beeld wilt brengen en hulp wilt bieden;
- Bepaal (als gemeenteraad) waarover u gerapporteerd wil worden en laat u periodiek informeren, eventueel via de P&C-cyclus, over de voortgang;
- Bepaal explicieter uw ambitie

Armoede in Beesel

*RKC Beesel
Donderdag 10 oktober 2019
Han Julicher*